

OP DE VINGERS

INTERVIEW MET MENNO VAN DAM

GEKEKEN

TEKST HANS BOCK FOTOGRAFIE PETER VERHEIJDEN

Wanneer ik langs de kade van de stadsgracht van Kampen een parkeerplaats zoek, zie ik Menno al met een vliegengel in het heldere water aan de gang. Menno woont net aan de andere kant van de straat, ongeveer 30 meter van het water. In een garage onder zijn huis staat zijn visboot gestald, klaar om elk moment aangekoppeld te kunnen worden. Voor een vliegvisser een ideale situatie.

Binnen een paar minuten gaat ons gesprek over de IJssel. Volgens Menno behoort de IJssel tot de absolute topwateren van Nederland. “In de zomermaanden kun je bijna elke avond volgens het matching the hatch-principe op grote windes vissen. Er komen namelijk zes verschillende soorten sedges voor. Na de zomer azen de windes meer op speldaas. Gedurende het gehele seizoen maak je met een grote, gesopte Palmer ook een goede kans op deze bakken van vissen. Als je op een zomerse dag vanaf ongeveer half vijf met de droge vlieg op winde vist, kun je vanaf de schemer tot een uurtje in het donker overschakelen op roofblei. Er zit volop roofblei in de IJssel, maar door hun aasgedrag lijken ze soms kieskeurig. Er kunnen uren voorbijgaan zonder dat roofblei actief is, waarna ze opeens een korte periode intensief jagen. De grotere exemplaren zijn bijzonder schuw en passen zich snel aan wanneer bijvoorbeeld de hengeldruk toeneemt. Zo kan een grote roofblei stoppen met azen wanneer er tweemaal een boot langsgedrift komt”. Op mijn vraag of Menno op de IJssel ook op snoekbaars vliegvisst, antwoordt hij: “Het snoekbaarzen met de vlieg gaat uitstekend. Vanaf het laatste uur zonlicht tot een uurtje in het donker komen de snoekbaarzen vanuit de diepte naar de kribben om te jagen. Met een zinklijn kun je dan leuke sport beleven. Omdat hierdoor deze manier van vissen enigszins voorspelbaar is, vind ik de uitdaging te beperkt en vis ik veel liever op snoek.”

SNOEK

Als ik vraag waar de verschillen precies in zitten, legt Menno uit: “Het snoeken lijkt veel meer op jagen en is veel onvoorspelbaarder. Wanneer de waterstand in de rivier een paar centimeter wijzigt, ontstaat een totaal ander beeld. Alles verandert en je moet de snoek meteen op nieuwe plaatsen zoeken. Natuurlijk zijn er vaste hotspots. Zo ligt er vaak snoek stroomopwaarts van een krib, waar de keerstroom

de doorgaande stroomnaad ontmoet. De tactiek is om met een boot op een avond tientallen van deze plekken af te vissen. Met een vijftal worpen vis je de plek af. Als de snoek er ligt, zal hij voor de streamer gaan. Krijg je geen actie, dan vaar je door naar de volgende krib. Al lopend ben je met deze tactiek in het nadeel. Door de grote afstanden tussen de kribben en de vele obstakels die je op de oever tegenkomt, kun je maar een paar kribben per avond afvissen. Ik vind dan ook dat in ons land een boot bij de basisuitrusting van een vliegvisser hoort.” Als ik voorzichtig vraag of dat niet wat kort door de bocht is, vult Menno aan: “Helemaal niet. Andere goede snoekstekken met grote vis zijn bijvoorbeeld de Wijde Blik, de Randmeren en de Vinkeveense Plassen. Allemaal mooi helder water, rijk voorzien van bedden met fonteinkruid, die je met de streamer vanuit de boot prachtig kunt afvissen. Met een bellyboot verplaats je je veel te langzaam en vanaf de kant kom je er niet bij.”

BEROEPSVISSERIJ

Als we het over de waterkwaliteit van de IJssel hebben, komt de beroepsvisserij ter sprake. “Tijdens mijn jeugd was het water van de IJssel zwart van kleur! Nu is het prachtig helder water. De waterkwaliteit is echt sterk verbeterd. De witvisstand heeft echter enorm te lijden onder de beroepsvisserij. Men weet precies wanneer de witvistrekkers plaatsvindt en richt met zegens grote schade aan. Zo is de omgeving van het Ketelmeer bijna overal zo’n drie meter diep. Dit maakt het perfect geschikt om met een zegen af te vissen. Men haalt de vis van de paaiplekken weg, iets wat overal ter wereld is verboden. Zeker nu de palingvisserij afneemt, zoekt men naar nieuwe markten. De witvismarkt in Oost-Europa is dan snel gevonden. Maatse en ondermaatse vis wordt weggevangen en vermalen. Ook vingerlange snoekjes gaan de bun in. Ik heb het zelf gezien, alles gaat mee. In

de winter worden netten voor de monding van de havens gezet. Men weet dat de vis de hogere temperatuur en de beschutting van het stilstaande havenwater opzoekt. Een keer per twee weken worden de netten opgehaald. De schade is vele malen groter dan aalscholvers aanrichten. Zonder de beroepvisserij zouden we hier visserij van wereldniveau hebben!"

BRITS-COLUMBIA

Menno is een zeer ervaren BC-ganger. "Ik ga er dit jaar voor de 23e keer naar toe. Omdat elke trip ongeveer vijf weken duurt, kun je zeggen dat ik in totaal netto zo'n twee jaar op steelhead heb gevist." Op mijn vraag of je het na een aantal jaren op rij niet gezien hebt, zegt Menno: "Ik leer nog steeds bij. Er zijn veel rivieren om te floaten en ook hier verandert alles bij een iets gewijzigde waterstand. Wel merk ik op het einde van een trip een verschil met 10 jaar geleden. Was het vroeger zo dat ik tijdens de laatste week een rotgevoel had, omdat ik weer weg moest, nu heb ik na een week of vier het gevoel dat het wel goed is geweest. Daarnaast hebben we de logistiek helemaal op orde. Ik beschik, net als mijn vismaat, over een full size raft, waarmee we de rivieren afdriften. De raft kunnen we bij kennissen stallen en blijft dus in BC. Daarnaast huren we ieder een pickup truck. We parkeren de eerste op de plaats waar we de drift op het einde van de visdag eindigen en rijden dan met onze rafts op de andere pickup naar de plaats waar we te water gaan. In het begin sliepen we in tenten, later gebruikten we truck campers, maar tegenwoordig verblijven we in motels. We kiezen ervoor om iets later in het seizoen te gaan. Meestal vissen we tot de tweede week van november. Het grote voordeel is dat het op en langs de rivieren een stuk minder druk is en dat de kans op heftige regenval ook kleiner is. Tegen het einde van de trip is de kans op een koudefront wel iets groter. Het kan dan zo koud zijn dat de ogen van je hengel steeds dichtvriezen, waardoor er niet te vissen valt." Een van Menno's favoriete rivieren is de Morice. "De Morice is heel gevarieerd en vormt ook het paaigebied van veel vissen van de Bulkley. Hierdoor verzamelt er zich meer vis dan op de meeste rivieren. Met twee vissers vangen we gemiddeld zes tot acht steelheads per dag. Wel zijn deze vissen iets kleiner dan bijvoorbeeld op de Babine of de Kispiox. De meeste vissen op de Morice zijn tussen 70 en 80 centimeter. Het leuke is dat je bijna de gehele dag door actie hebt."

ECOSYSTEEM

Ook ten aanzien van BC maakt Menno zich zorgen om het ecosysteem. "Ik vind het ongelooflijk dat er nog steeds intensieve mijnbouw gepleegd wordt. Zo wordt er naar gas geboord en maakt men gebruik van open pit mines. Het ergst vind ik echter de ontbossing en de bijbehorende kortetermijnpolitiek. Er wordt op grote schaal oerbos gekapt om er panlatten of pulp van te maken! Men zou een voorbeeld aan Finland kunnen nemen, waar men het besef van een beperkte grondstof omzet in actief beleid en waar men wel in staat is om een toegevoegde waarde aan het hout te geven. Bijvoorbeeld door het ontwikkelen van de meubelindustrie en de productie van bouwmaterialen, zoals ramen en kozijnen. Gelukkig wordt er wel minder langs de goede zalm- en steelheadrivieren gekapt, waardoor landverschuivingen, met vaak catastrofale gevolgen voor de rivier, daar nu minder vaak voorkomen." Als ik opmerk dat er toch ook op grote schaal herbepplant wordt, zegt Menno: "Men houdt de schijn op dat er veel gebeurt, maar alles draait om het geld en als men één stap vooruit zet, worden er ook weer drie teruggezet."

ZALM

Naast het vissen op steelhead is Menno fervent zalmvisser. "Ieder jaar vis ik in juni twee weken in Noorwegen in de Gaula op zalm. Ik kies er bewust voor om heel vroeg in het seizoen te gaan. De run is dan, bij goede weersomstandigheden en het juiste waterniveau in de rivier, pas net op gang. De ervaring leert dat eind juni ook de grootste zalmen de rivier opzwemmen." Als ik vraag of beide visserijen hem zo aanspreken vanwege het vissen met een tweehandige hengel, vult Menno aan: "Ook het stroomafwaarts swingen van de vlieg, het lezen van de rivier en het gebruik van zinktips maken deze manier van vissen voor mij zo aantrekkelijk. Daarnaast voel ik me in mijn element op het Noordelijk halfmond. Als het wat kouder is en regent, vind ik dat prachtig. Ik ben niet zo'n mooiweervisser."

SAGE

Het vele vissen in BC en Noorwegen heeft Menno tot een ware expert in het werpen met de dubbelhandige hengel gemaakt. Hierdoor is hij een graag geziene gast op vliegvisbeurzen door heel Europa, waar hij demonstraties en workshops dubbelhandig werpen verzorgt. Daarnaast is Menno fieldtester voor dubbelhandige hengels voor Sage. "Als fieldtester moet je het gevoel dat je bij een hengel hebt, kunnen omzetten in technische begrippen, waar men bij Sage verder mee kan. Dat is misschien nog wel belangrijker dan goed kunnen werpen. Vergeet niet dat elke Sage met de hand gemaakt wordt. Het is dus heel belangrijk om precies onder woorden te kunnen brengen wat je in een bepaald hengeldeel aan eigenschappen wilt behouden en wijzigen. Het gebeurt soms dat drie van de vier delen van een hengel prima zijn, maar dat ik in een van de delen iets wil wijzigen. Men maakt dat dan, volgens mijn aanwijzingen, opnieuw, waarna ik de hengel weer ga testen. Soms wordt zo'n deel nog enkele keren aangepast, totdat de gehele hengel precies aanvoelt zoals ik denk dat het moet zijn." Behalve dubbelhandige hengels test Menno ook vliegvislijnen. "Ik ontvang dan meerdere typen van een nieuw te ontwikkelen lijn. Die test ik allemaal op een voor mij bekende hengel. Wanneer de lijn voor een bepaalde vlieg ontworpen is, dan zal ik de lijn ook met zo'n soort vlieg testen. Verder worden de lijnen beoordeeld op hun uitrolsnelheid. Wanneer een lijn op de juiste hengel en met de juiste vlieg te snel uitrolt, gaat deze klapperen. Hij kan dan zijn snelheid niet kwijt. Je kunt dit vergelijken met een vlieger die geen, of een te korte staart heeft. Dit kan worden veroorzaakt doordat er in de opbouw van de lijn te veel gewicht voorin zit." Menno vindt niet dat er te veel verschillende lijnen op de markt zijn. "Natuurlijk zijn er veel verschillende lijnen, maar er zijn ook veel verschillende soorten visserij, die maken verschillende lijnen noodzakelijk. Toch zie ik wel vaak dat mensen een verkeerde lijn op hun hengel hebben. Op de website van Rio wordt veel voorlichting gegeven om mensen op weg te helpen bij de juiste lijnkeuze." Ten aanzien van de hengelkeuze bij het streameren op snoek wil Menno de lezers van De Nederlandse Vliegvisser het volgende advies meegeven.

Naast het vissen op snoek mag Menno ook graag de (Pacifische) zalm bejagen.

OP DE VINGERS

INTERVIEW MET MENNO VAN DAM

GEKEKEN

STREAMERHENGEL

“Gebruik voor het streameren een #9- of #10-hengel uit een zoutwaterserie in plaats van bijvoorbeeld een #8. Ten eerste zijn dergelijke hengels dikwandiger, hetgeen prettig is als je er een zware vlieg tegenaan gooit. Verder hebben #8-hengels een heel andere actie dan #9- of #10-hengels. Dit komt omdat ze voor andere soorten visserij zijn gemaakt. Een #8 is gemaakt voor het vissen op bonefish. Dat gebeurt met kleine vliegen die vaak tegen de wind in gegooid moeten worden. Het zijn dus snelle hengels waarmee je nauwe lussen kunt gooien. De blank werkt vooral in het bovenste deel. Je kunt het in een nauwe lus uitrollen van de lijn vergelijken met een stepwiel. Het werpen met een grote streamer lijkt hier helemaal niet op. De streamer heeft, als deze uit het water komt, minder luchtweerstand en een groot gewicht. Tijdens de worp vliegt het water uit de streamer en wordt deze droger. Hierdoor neemt de luchtweerstand toe en het gewicht af. Er is dus sprake van instabiel gedrag van de zware vlieg in de lucht en veel meer weerstand dan bij een bonefishvlieg. Hierdoor willen we geen nauwe lussen, maar veel meer open loops. Het uitrollen van een grote lus kun je vergelijken met een vrachtwagenband. #9- en #10-hengels zijn gemaakt voor het vissen met loodverzwaarde krabpatronen. Deze gedragen zich, onder andere door hun platte vorm, ook instabiel in de lucht. Een dergelijke vlieg vraagt om een zogenoemde vergevingsgezinde taper in de hengel. Het betekent dat je even de tijd krijgt en de hengel zich dus niet meteen laat laden. Je werpt een streamer met deze hengels dus rustig, waarbij je de energie moet vasthouden. De lijn moet dus vloeiend lopen.”

TIPS

Ten aanzien van het vliegbinden raadt Menno het boek van Reisinger, Bauernfeind en Loidl, met de titel ‘Entomologie für Fliegenfisher’, aan. “Het is een zeer leesbaar boek, gekoppeld aan visbare patronen en niet alleen een opsomming van biologische feiten.” Voor wat betreft vliegvismateriaal brengt Menno graag het ‘knottable wire bite tippet’ van Rio onder de aandacht. “Het is heel soepel en glad geplastificeerd staaldraad, dat je kunt knopen alsof het nylon is. In de 30 lb-versie ben je iedere snoek de baas.”

In plaats van concrete tips geeft Menno een drietal zaken om ten aanzien van het werpen met de vliegenlijn over na te denken. “Bedenk dat je aan een vliegenlijn alleen maar kunt trekken. Je kunt niet duwen! Van voor naar achteren, maar ook van achteren naar voor, wordt de lijn getrokken. Vergelijk het met een touw, dat kun je ook niet duwen. Verder is het belangrijk om je te realiseren dat de hengel door de werper geladen wordt en niet door de lijn. De stops zijn daarbij van het grootste belang. Een worp moet altijd vloeiend verlopen.”

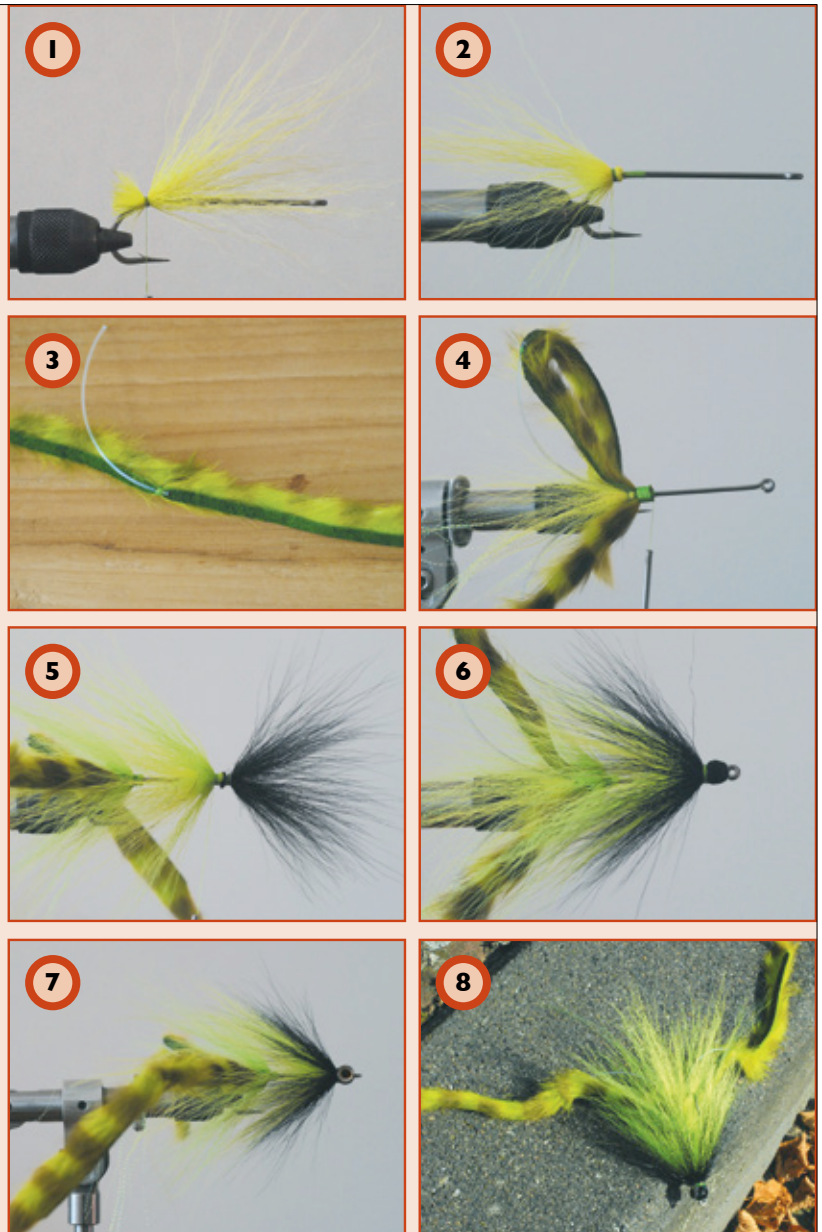
De vlieg die Menno bindt, is de ‘Green Tiger’, een snoekstreamer met een ongekennd breed silhouet.

haak TMC 911 S 4/0.

binddraad Flat, waxed nylon van Danville of een andere dyneema-achtige binddraad.

BINDWIJZE

1. Bind een toef gele bucktail in, waarbij de haren naar het haak oog wijzen. Verdeel de haren gelijkmatig rond de haaksteel. Dit doe je door de eerste twee slagen binddraad losjes aan te brengen en bij de derde slag pas aan te trekken;
2. Knip de korte stukjes die naar achteren wijzen niet af, maar duw de

toef met je vingers naar achter, over deze korte haren heen. Op deze manier blijft de toef wijd uitstaan. Zet elke toef die je zo inbindt telkens goed in de lak;

3. Knip twee stukken zonkerstrip van ongeveer 20 centimeter af. Bind op ongeveer 1/3 een stuk 100 lb ‘hard mono’ aan de zonkerstrip vast;
4. Bind een lange toef glittermateriaal in en bind aan weerszijden van de haaksteel de zonkerstrips in. Dit doe je door eerst het ‘hard mono’ in te binden, waarna je door aan de zonkerstrip te trekken, spanning op het nylon zet. Op dat moment bind je de zonkerstrip in. Werk af met secondelijm;
5. Bind een toef groene bucktail in op de manier zoals bij stap 1 en 2 is beschreven en bind af. Breng de binddraad circa 2 centimeter achter het haak oog weer op. Bind hier op dezelfde wijze een gele en een groene toef bucktail in. Bind nu ook een toef zwarte bucktail in;
6. Sla de zwarte toef bucktail naar achter en bind deze wat verder naar achter vast, zodat de basis voor een kopje ontstaat;
7. Plak aan weerszijden oogjes en werk het kopje met Bug Bond af. Deze streamer heeft een enorm silhouet en het nylon zorgt ervoor dat tijdens het binnenstrippen de zonkerstrips zich steeds strekken en terugveren. Bij het terugveren dansen de uitstekende zonkerstrips zelfs voorbij het punt waarop ze zijn ingebonden.